
keretbe mártott délután

FÜLÖP GÁBOR

Szereplők:

ÖREGEMBER	ROZÁLIA
FIATALEMBER	VADÁSZ
ELSŐ NŐ	ISMERETLEN
MÁSODIK NŐ	SRÁC
TANÁR	KISLÁNY
I. DIÁK	KISFTÚ
II. DIÁK	HIPPI-PÁR
DIÁKOK	

Négyen vannak a színen: egy nyúlánk FIATALEMBER földig érő fehér köpenyben áll a jobb oldali előtérben, kifejezéstelen arccal, robotszerű gépies mozdulatokkal egy narancsot dobál egyik kezéből a másikba. Mozdulatlanul, egyenesen áll, csak a kezét mozgatja egyhangúan, amint a narancsot ide-oda dobja. Valamivel hátrább egy borostás arcú ÖREGEMBER szundikál hintaszékében. Papucsban, egyszerű, régi szabású pulóverben van, és bő szürke nadrágban, mellette sétabotja. Balra asztal, rajta egy tálcán két pohár és üvegkancsóban víz. Az asztal mellett ELSŐ NŐ (idősebb, őszülő hajú, fekete ruhában) és MÁSODIK NŐ (fiatal, házikábtan van, alóla elővillan lába) ül, az előbbi vastag, fekete keretes szemüveget hord, gyapjút gombolyít monoton ütemességgel, amíg a MÁSODIK NŐ a karján tartja a fonalat, és ugyan-csak ütemesen ide-oda rángatja, ahogy a gombolyító megkívánja. Normális megvilágítás, a színpad pereme körös-körül homályban.

A FIATALEMBER hirtelen kiejti a narancsot, majd játékbábuként megmerevedik, s ugyanakkor megmerevednek a gyapjút gombolyító NŐK is. A narancs koppanására az ÖREGEMBER felrezen, értelmetlenül motyogva feláll, a sétabotja után nyúl, és odabotorkál az elgurult narancshoz. Felemeli, és visszateszi a FIATALEMBER kezébe, mire az

újra végezni kezdi a gépies narancsdobálási műveletet, s a NŐK is folytatják munkájukat. Az öreg, botjára támaszkodva, visszacsoszog a hintaszékig, újra beleül. Kivilágosodik egy pillanatra a színpad háttere is, nagy falióra lóg a falon, fél hármat mutat. Amíg a fényező ráirányul (2—4 másodpercre), a két NŐ is odafordítja tekintetét, de tovább gombolyítják a fonalat. Amikor a fény kialszik — a háttér ismét elhomályosul —, abbahagyják a műveletet, ELSŐ NŐ leteszi egy mellette levő kissámlira a gombolyagot, a kancsóból vizet önt az egyik pohárba, kihúzza az asztalfiókot, tárgyakat vesz ki belőle és sorakoztat fel az asztalra: összekuszálódott spárgát, viaszgyertyát, kisebb dobozokat (ezeket kinyitja, de nem leli meg bennük, amit keres), kulcsosmót, rozsdás szöveget, fésűt, gyufásdobozt, gyufaszálakat, végül kiemel egy sötét üvegecskét, megrázza a füle mellett — csörög. Visszasöpri a többi kiszedett tárgyat a fiókba, az üvegecskéből kivisz egy tablettát, majd azt a pohár vízzel az ÖREGEMBERNEK viszi, aki időközben újra elszundikált. A NŐ megáll a hintaszék mellett, és nyugodtan nézi az öreget, ez felrezen, elveszi a tablettát, és mohón kiissza rá a vizet. Kérdőn a kancsó felé néz, majd a mellette álló ELSŐ NŐRE. Az némán és szigorúan nemet int a fejével, és visszaviszi az üres poharat az asztalra, visszateszi az asztalon maradt üvegecskét is a fiókba. Felveszi a sámlira tett gombolyagot, és megint gombolyítani kezdi a fonalat, amelyet a MÁSODIK NŐ tart neki. Eközben az ÖREGEMBER kinyújtja kezét, valaki egy kispárnát dob be neki kintről, ezt a feje mögé teszi, és tovább akar szunyókálni, amikor

a FIATALEMBER — aki egész idő alatt egyhangú műveletét végezte — újra kiejti a narancsot, amely ezúttal legurul a színpadról. Az öreg feláll, csoszogni kezd a színpadról vezető lépcső felé, ekkor hirtelen ismét kigyullad a háttérben levő faliórát megvilágító fény sugar, az ÖREGEMBER visszafordulva 3—4 másodpercig nézi az órát, a reflektorfény kialszik. ELSŐ és MÁSODIK NŐ még a narancs koppanásának pillanatában megmerevedett. Az ÖREGEMBER lemegy a színpadról, megkeresi a lenti sötétben a narancsot, lehajol érte és megindul visszafelé a lépcsőn, hogy a narancsot a játékbábuként mozdulatlan FIATALEMBER kezébe visszategye. Ebben a pillanatban

kialszanak a lámpák, a nézőtér is teljesen sötét lesz. A színpad mögül harangkongás hallatszik, majd amikor a lámpák néhány másodperc múltán ismét meggyulladnak, senki sincs a színen, az ÖREGEMBER is eltűnt a lépcsőről, s csupán azt hallani, amint egy távoli kórus templomi dalokat énekel. Mintegy 5—10 másodperc múlva megint sötét lesz, harangozást hallani, a kórus megszűnik a sötétséggel. Amikor a fényezők újra az addigi megvilágításba helyezik a színt, mintha közben mi sem történt volna,

az ÖREGEMBER megy tovább a lépcsőn, az ELSŐ és a MÁSODIK NŐ meg a FIATALEMBER mozdulatlanok, amíg az ÖREGEMBER nem teszi a narancsot az utóbbi kezébe: ekkor ismét megindulnak a monoton mozdulatok, az öreg visszacsászkal hintaszékéhez, maga mellé helyezi a sétatobot, és kinyújtja kezét. Kintről egy kispárnát dobnak bele, az ÖREGEMBER ezt is körülményesen maga mellé helyezi, majd kényelmesen hátradől a székben, és elszundikál, szuszogni kezd.

Egy fénynyaláb megvilágítja a faliórát, éppen hármat üt. A fénynyaláb átsiklik balra, ahonnan egy tengerészruhába öltöztetett, szépen

megfésült KISFIÚ jön elő, táblát cipel magával. A színpad közepéig jön, meghajol a nézők felé, és feltartja a táblát, amelyen olvashatóan, nyomtatott betűkkel felírva az áll, hogy „NAGYPAPA ÁLMODIK.” A KISFIÚ ügyel arra, hogy a közönség elolvashassa a feliratot, megint illedelmesen meghajol, és balra kimegy. Az egész színpad félhomályba borul, és színes fénykévek pásztáznak rendszertelen összevisszasággal a szereplőkön, majd

újra az előbbi megvilágításban balról egy VADÁSZ jön be, cilinderral a fején, pongyolában, a vállán puska, egyik kezében nyitott esernyőt tart maga fölé, a másikban pórázon egy vadászkutyát vezet. Amikor a színpad közepére ér, ismét látjuk a nagy faliórát, három óra öt perctet mutat. A VADÁSZ megáll és mereven nézi 3—4 másodpercig, amíg az óra megint el nem tűnik a homályban, azután jobbra kimegy. Balról szertelenül csókolódzva a HIPPI-PÁR jön be, a legkülönbözőbb kacatokkal, jelvényekkel, láncokkal, s persze virággal felaggatva. Átsétálnak a színen, és jobbra kimennek. Újra homályba borul a színpad, és a színes fénysugarak egymásbabogozódva cikáznak az ÖREGEMBER körül. Világos lesz,

balról egy szemüveges, szürke kalapos TANÁR lép a színre, mögötte párosával tanulók lépkednek, kirándulásra jöttek, ámulva néznek mindent maguk körül. Hátizsákokat, kézben uzsonnacsomagokat, üvegeket hoznak magukkal. A TANÁR megáll, körülnéz, néhány lépést tesz jobbra, néhányat balra, letelepedésre alkalmas helyet keres, végül megáll a színpad közepén, és letéve a saját csomagját, hátrafordul a diákokhoz: *Na, úgy gondolom, itt jó is lesz, ugye, gyerekek?*

DIÁKOK: (örülnek, hogy végre lepihenhetnek): *Igen, igen, itt nagyszerű lesz; éppen megfelelő; csakugyan, nagyon jó hely, stb.*

Letelepednek, előveszik az elemőzsiát, falatozni kezdenek. Félkörben ülnek, oldalt a nézőtérnek, velük szemben a TANÁR állva magyarázni kezd:

De hát ne is vesztegessük az időt, gyerekek, hiszen igazolnunk kell azt a bizalmat, amelyet a biológiai csoport előlegezett, amikor éppen bennünket jelölt ki erre a feladatra. Először is hadd emlékezzünk vissza a lényegre: „Az aprómagvakat leghelyesebb kis szaporító ládikába vetni.” — Röviden szólunk kell erről, hiszen éppen az a feladatunk, hogy ennek ellenkezőjét bizonyítsuk ingatag világunkban, amikor bárki felelőtlenül kimondhatja a véleményét ilyen sorsdöntő kérdésekben is. — „A láda ne legyen túl nagy, mert földdel telve nehéz emelni. Szokásos mérete 60x30 cm-es, 8 cm-es peremmel, de lehet ennél kisebb is. A láda oldalait a környezetnek megfelelően befesthetjük. A láda fenekén elszörán lyukakat készítünk az öntözővíz túlfolyására . . .”

I. DIÁK: (feláll, és előrelép egy lépést, teli szájjal folytatja): *„ . . . Vetéshez lapos cseréptálat is használhatunk, de a cserép nem lehet mázas, hanem likacsos, így a vizet felszívja.”* Szünet. (visszamegy a helyére).

II. DIÁK: (feláll, előrelép egy lépést, s miután nagyot iszik a kezében levő üvegből, tovább mondja a szöveget): *„Minden vetéshez*

feltétlenül könnyű földet használjunk. Leghelyesebb, ha földkeveréket készítünk: komposztföldből, homokból, esetleg tőzegkorpával keverve, és jó kerti vagy gyepszintföldet is adhatunk hozzá.” (Megint a szájához emeli az üveget és iszik, de közben elalszanak a lámpák, teljesen sötét lesz. Amikor a lámpák ismét meggyulladnak, az ÖREGEMBER áll a II. DIÁK helyén — a II. DIÁK most az ÖREGEMBER helyét foglalta el a hintaszékben, az üvegből iszik egy hosszút, és folytatja, ahol az előbb a II. DIÁK abbahagyta.)

ÖREGEMBER: „A ládában a földet egyenletesen eloszthatjuk, aztán deszkalappal lenyomkodjuk. A föld színétől ujjnyi magasan álljon ki a láda pereme.” (Várakozásteljesen a TANÁRRA néz, aki odalép hozzá és megpaskolja az arcát. Ezután az örömtől ragyogó ábrázattal folytatja.) „A magvakat sorba vetjük el. A közepes nagyságú magvaknak 4—5 cm távolságra sekély barázdákat nyomunk a földbe.”

TANÁR: „Ebbe vetjük el a magot, aztán sűrű rostán át homokkal vékonyan megszórjuk, majd szűrős locsolóval megöntözzük. Állott, algás vizet az öntözéshez ne használjunk.”

DIÁKOK: (miközben ismét sötét lesz, kórusban elismélik, amit a TANÁR az előbb mondott): „Ebbe vetjük el a magot, aztán sűrű rostán át homokkal vékonyan megszórjuk, majd szűrős locsolóval megöntözzük. Állott, algás vizet az öntözéshez ne használjunk.”

I. DIÁK: (aki most az ÖREGEMBER előbbi helyén áll): „Az igen apró magvakat szitált földre vetjük, és nem sorba, hanem egyenletesen a föld színére szórjuk. Az aprómagvakat többször átmosott, rostált szemcsés homokkal szitán át igen vékonyan beterítjük. Az aprómagvakat locsoló helyett permetezőgép finom szóróján át — távolról — ködszerűen permetezzük meg.”

Az I. DIÁK visszalép, előrejön a II. DIÁK, kialszanak a lámpák, egy magányos fénysugár a hintaszékben ülő ÖREGEMBERRE irányul, aki általában folytatja.

ÖREGEMBER: „Ha ilyen gépünk nincsen, fúvókával öntözzük, mint az illatszert szokták. Ha a víz kemény, 100 liter vízhez 1 liter ecetet keverünk — ez meglágyítja.”

A lámpák ismét meggyulladnak, a TANÁR és a DIÁKOK kórusban: „Az aprómag kiszórásához kartonpapírt használunk, mint a gyógyszerészek a porok adagolásához.”

Mindannyian a II. DIÁKRA néznek, aki előrelép egészen a TANÁRIG.

TANÁR: *Most pedig, mielőtt folytatnánk, szorgalmas és eredményes munkájáért adjuk át barátunknak a biológiai csoport legmagasabb fokozatú kitüntetését. (A diákok éljenzése közben a II. DIÁKHOZ lép, és mire az utolsó szavakat kimondja, egy kitüntetésfélét aggat annak kidülesztett mellére.)*

A narancsot dobáló FIATALEMBER keze megáll, a narancs benne marad. Megmerevednek a gombolyító NŐK, megmerevednek a DIÁKOK és megmerevedik a TANÁR, amint a kitüntetés a II. DIÁK mellére aggatja. Magnetofonról halk, ütemes taps hallatszik, és néhányszor még visszacsengenek a TANÁR szavai: *szorgalmas és eredményes munkájáért adjuk át barátunknak a biológiasoport legmagasabb fokozatú kitüntetését...* (a taps felerősödik, majd ismét elhalkul) *...szorgalmas és eredményes munkájáért adjuk át barátunknak a biológiasoport legmagasabb fokozatú kitüntetését...* (a taps felerősödik, majd ismét elhalkul) *...szorgalmas és eredményes munkájáért adjuk át barátunknak a biológiasoport legmagasabb fokozatú kitüntetését...* A visszhangzó szavak lassan zavaró, fütyülő, értelmetlen „világűri” hangzavarba mennek át, amely változó erősséggel kong még egy ideig a térben, végül elhal. Néhány másodperc múltán a háttérben láthatóvá válik a nagy falóra, amely a néma csöndben méltóságteljesen négyet üt. A FIATALEMBER dobálni kezdi a narancsot egyik kezéből a másikba, gombolyítani kezdenek a NŐK az asztalnál, és az ÖREGEMBER feláll hintaszékéből. Eközben a TANÁR, mint egy visszafelé pergetett filmen, visszahúzza a kezét, amelyben a kitüntetés tartja, a II. DIÁK hátrálép, majd a diákok párosával — mint ahogyan jöttek is — távoznak, de ezúttal hátrafelé, és a TANÁR is a beléptekor eljátszott mozdulatait játssza vissza, amint az a visszapergetett filmen lenni szokott. Az ÖREGEMBER odacsoszog az asztalhoz, és kezével félénken a kancsó után nyúl, de az ELSŐ NŐ fenyegetően felé néz, és nemet int a fejével. A FIATALEMBER ekkor leejti a narancsot, s ő is, a NŐK is megmerevednek. Az öreg most bizonytalanul ismét a kancsó felé nyúl, majd visszahúzza a kezét és habozva elindul a leejtett narancs felé. Néhány lépés után megáll, lassan visszamegy, kinyújtja kezét a kancsó után, és vizet önt abból egy üveg pohárba. A poharat mohón a szájához emeli, de látszik, hogy küzd magával, visszahúzza, majd ismét a szájához emeli, végül elszántan visszaönti a vizet a kancsóba, a poharat is a helyére teszi és botjára támaszkodva elindul a narancs felé. Felemeli azt, és visszateszi a FIATALEMBER kezébe. Újra gombolyítani kezdenek a NŐK, amint a FIATALEMBER gépies mozdulatokkal dobálni kezdi narancsát egyik kezéből a másikba. Az ÖREGEMBER visszabotorkál az asztalhoz, kérdően és kérően a kancsó felé nyúl, miközben az ELSŐ NŐRE néz, aki némán és kérlelhetetlenül nemet int fejével. Az ÖREGEMBER szomorúan a hintaszékéhez megy, és beleül. Kinyújtja kezét, kívülről egy kispárna repül bele, ezt körülményesen elhelyezi maga mellett vagy alatt a többi párna mellé, és hátradől a székben. Minden elcsendesül, csak egy óra tiktakolása hallatszik, s erre az ütemre dobálja narancsát a FIATALEMBER. Közben az előbbi DIÁKOK párosával lemennek a nézők közé, és ott elszóródva néhány narancsot osztanak szét azok között, majd a színpadon át visszatérnek a kulisszák mögé. Ekkor előbb halk, majd egyre hangosabbá válva, az óra zaját elnyomó orgonaszó hallatszik, és

egy tengerészruhába öltöztetett KISLÁNY jön be jobbról, szépen megfésült hajában masni, a kezében tábla, amelyet — miután illedelmesen meghajol a nézőtér felé — maga elé (vagy maga fölé) tart. Olvasható, nagy nyomtatott betűkkel ez áll rajta: „NAGYPAPA ISMÉT

ÁLMODIK". A KISLÁNY jobbra kimegy, az orgonaszó lehalkul, végül az óra hangjával együtt egészen eltűnik. Közeledő énekszót hallani,

balról belép a már látott VADÁSZ (szembetűnő gondosan kipödört nagy bajsza), de ezúttal tollas kalappal a fején, zöld vadásruhában. A vállán puska, hátizsák lóg a hátán, kezében horgászbótot visz. Amikor a színpad közepére ér, hátul kigyullad a faliórát megvilágító fény, a VADÁSZ némán az órára bámul, amíg a fény ki nem alszik. Ezután tagjait nyújtóztatva, nyögdecselve leül, gondosan maga mellé helyezi horgászbótját, és leveszi a hátizsákját, de a puskát a vállán hagyja. A hátizsákból egy üveg bort vesz elő, és rögtön többször is iszik belőle néhány kortyot, jólesően cuppantgatva közben. Majd az üveget maga mellé teszi, újságot vesz elő a zsebéből, szétteríti és ráül. Bedugja ujját az előtte folydogáló képzeletbeli patakba, és visszarántja: *Tyű, de hideg!* Horgászbótja után nyúl, s bibelődni kezd vele. Balról és jobbról is egy-egy pléhdarabot dobnak a színre, nagyot csörren, a VADÁSZ felnéz.

Jobbról megjelenik ROZÁLIA, húsz év körüli, csábítóan kifestett miniszoknyás lány, hosszú haja minduntalan a szemébe hullik, ezért sűrűn félrerántja fejét. Kezében összecsavart pokrócot hoz. Sötét lesz, egy fénysugár ROZÁLIA alig takart lábára irányul, majd átvándorol a hintaszékben alvó ÖREGEMBERRE, aki álmában meglátta ROZÁLIÁT, s elmosolyodik, régi emlékekről álmodik nyilván. A színpad néhány másodperc múltán az előbbi fénybe kerül, a VADÁSZ kimeresztett szemmel bámulja ROZÁLIA lábát, miközben az hozzálép.

ROZÁLIA: (kihívóan, kedvesen mosolyogva): *Óóóó, ohohó, kedves VADÁSZ úr, ohohó, könyvek, könyvek?*

VADÁSZ (egy kicsit zavartan, de barátságosan felnéz, hellyel kínálja ROZÁLIÁT): *Tessék, tessék, drága ROZÁLIA kisasszony, tessék, csak tessék (leteszi maga mellé a horgászbótot, amelyet addig a kezében tartott), tessék, csak tessék, tessék...*

ROZÁLIA (lassan kibontja és szétteríti a magával hozott pokrócot, s letelepszik a VADÁSZ mellé): *Nos, nos, hogy s mint? Könyvek? Könyvek, látom, könyvek, könyvek, kedves VADÁSZ úr, könyvek? Hát merről is fúj valójában a szél, hát ha könyvek, hát merről is vajon, no merről?*

VADÁSZ (szinte bocsánatkérően széttárja karjait): *Sajnos, még tegnap, még tegnap sajnos, éppen nagymosás után, amikor ágyba készültünk a feleségemmel. Mondtam is, hogy lámpa, meg miegymás, meg lámpa, de sajnos, még tegnap...*

ROZÁLIA (kedvesen mosolyogva, egy kicsit meglepődve): *Lámpa? Lámpát mond csakugyan? A felesége még mindig nem jött rá a dologra?*

VADÁSZ (el szeretné terelni a beszéd fonalát, kényelmetlen neki a téma): *No és? Az a lényeg, hogy ma szép idő van, és kimerészkednek a nyulak!*

ROZÁLIA (huncutul): *Szóval azt mondja, hogy lámpa? No, de azért én is megfésülködtem ám ott, én is megfésülködtem ott... (Beszéd közben a VADÁSZ vállát kezdi simogatni, majd lassan leveszi róla a puskát) Bizony, úgy ám, kedves VADÁSZ úr, úgy ám... (Szünet, amíg egy ideig kihívóan a VADÁSZ szemébe néz):*

... A napszemüvegem sem kirándulások alkalmával, ezért hozom mindig ezt a pokrócot is magammal.

VADÁSZ (közelebb húzódik ROZÁLIÁHOZ, átül újságpapírjairól a pokrócra): A pokrócot? Azt mondja, ezért hozza magával a pokrócot is?

ROZÁLIA (a kezében levő puskát nézegeti, a vállához emeli, körbe-körbe céloz vele, tudatosan kétértelműsködik): *Nehéz nyulat löni, kedves VADÁSZ úr? Nehéz nyulat löni?*

Közben balról észrevétlenül bejön a SRÁC, farmernadrágban, hosszú, szemébe lógó hajjal, tizenkét-tizennégy éves lehet. Féloldalt áll, csak az egyik keze látszik, labdát tart benne. Kimeresztett szemmel nézi a puskát, időnként felénken a VADÁSZRA sandít, és áhítatosan végigméri az öltözékét.

VADÁSZ: *Könyvek-lámpa-erdő... (Elgondolkozva) ...könyvek-lámpa-erdő... Hát nem érdekes? Képzeld csak el: a feleségem otthon krumplit hámoz, itt meg könyvek-lámpa-erdő.*

ROZÁLIA (körbeforgatja a vállához emelt puskát, mintha alkalmas célpontot keresne, hogy kipróbálja céllovő tudományát): *Azt mondja, a felesége? Képzeld, Bella néni már számtalanszor nekem is, de hát tudja már, milyen gondtalan az ember. (Hallhatóan felhúzza a puskán a kakast, a VADÁSZ helyeslően bólogat az előbb elmondottakra, figyelmesen nézi ROZÁLIÁT, egyikük sem vette észre a SRÁCOT.) Tudja már, hogy az ember milyen gondtalan... milyen gondtalan... (Figyelmesen, a nyelvét is kinyújtva a nézőtér fölé céloz a puskával, csend van, a VADÁSZ is a puskacső irányába néz, közel húzódik ROZÁLIÁHOZ, és segít neki a célzásban. Még mindig nem tudnak a mellettük álló SRÁCÉRŐL, aki most hirtelen felemeli eltakart kezét, és gyors egymásutánban kettőt lő a benne levő riasztópisztolyból, majd nagy lábdobogással kiszalad jobbra. ROZÁLIA és a VADÁSZ ijedten megrezzennek.)*

VADÁSZ (hogy zavarát palástolja, dühösen felugrik, és öklét rázva kiabál az elfutott SRÁC után): *Könyvekkk! Köönyveeeek! KÖÖNNYVEEEK! Könyvek-könyvek-könyvek!*

ROZÁLIA (a pokrócon ülve csillapítja): *Dehogyis napsugár, kedves VADÁSZ úr, dehogyis napsugár, még csak az hiányozna, ugyanugyan, hová gondol, hová gondol, no üljön már le, üljön le már, no!*

VADÁSZ már nem kiabál, de még mindig bosszankodva néz a gyerek után, rosszállóan dünyög.

ROZÁLIA (leteszi maga mellé a puskát, és kezét nyújtja a VADÁSZ felé): *No, üljön már le, üljön csak le és nyugodjék meg, no, jöj-jön csak hozzám Bella néni vén pokrócára, Bella néni jó kis pokrócára, és ne felejtse el, ne felejtse el, hogy én is megfésülködtem ám ott, én is ám...*

A VADÁSZ, még mindig láthatóan bosszankodva az előbbi incidensen, leül ROZÁLIA mellé, aki incselkedően a vállát simogatja, majd a VA-

DÁSZ sűrű bajszával kezd játszani, pödörgeti, grimaszokat vág, s lassan a VADÁSZ is mosolyogni kezd, ROZÁLIA haját kezdi simogatni.

Újra egészen sötét lesz, fénysugár világítja meg a mosolygó ÖREG-EMBERT, aki láthatóan beleéli magát álmába, ellágyulva motyogja: *A hajad édes... a hajad... ne vágasd le sosem... a hajad ne... a hajad... a hajad... Az öregről a falióra ugrik a fény (az órán fél öt múltott öt perccel, majd néhány másodperc múlva a FIATALEMBERRE, aki rendületlenül dobálja a narancsot egyik kezéből a másikba. Óra tikkolását hallani, a narancs monoton ütemre repül egyik kézről a másikba és vissza.*

Az előbbi megvilágítás, ROZÁLIA és a VADÁSZ incselkednek egymással, a VADÁSZ merészebbé válik, keze lejjebb csúszik, tapogatni kezdi ROZÁLIÁT, aki álszemérmesen védekezik: *Nonnono... nononono... a lámpa... nono... ne, hiszen a felesége, a felesége...* (de lanyha védekezése egyre gyengébb lesz, inkább már csak magának sutogja egy ideig): *...csak meg ne tudja a férjem, meg ne tudja a férjem... lámpa, könyvek, a felesége otthon... nagymosás tegnap, tegnap lámpa... Megcsókolják egymást, előbb félénken, majd mind bátrabbá válnak, tapogatni és simogatni kezdik egymást.*

Sötét lesz, a fényszóró megint az ÖREGEMBERT világítja meg, aki beleélve magát, mosolyog, és mondogatja: *A férjed? Ugyan, ugyan... a férjed éppen semmit sem fog megtudni, semmit sem fog megtudni, csak a hajad hagyd meg, édes, csak a hajad hagyd meg... A feleségem meg lámpa otthon könyvek...*

Néhány másodperc múlva ismét az előbbi megvilágítás, ROZÁLIA és a VADÁSZ egyre hevesebben csókolódnak, lefekszenek a pokrócra, a VADÁSZ mormolva furakszik ROZÁLIA mellébe, az pedig visít és nevet: *Jaj, a bajsza, VADÁSZ úr, a bajsza...*

Teljesen sötét lesz, csak ROZÁLIA visítózása és nevetése, meg a VADÁSZ mormolása hallatszik, majd a fénynyalább a FIATALEMBERT világítja meg, miközben továbbra is halljuk a nevetés és a hancúrozás zaját. A FIATALEMBER ekkor leejti a narancsot, a hangos koppanásra hirtelen megszűnik a zaj, de semmi sem mozdul. A fénysugár kíséri a FIATALEMBERT, amint az néhány másodpercnyi várakozás után lehajol a narancsért, és újra leejti. Színes fényszórók kezdenek el cikázni összebogozódva a színpadon, látni, hogy ROZÁLIA és a VADÁSZ felugranak a pokrócra, riadtan futkosnak ide-oda, a VADÁSZ a puszkáját és a horgászbóját keresi, ROZÁLIA a pokrócot igyekszik összehajtogatni, egymásnak futnak, megbotlanak a nagy riadalomban. Az erős fénysugár eközben a FIATALEMBEREN marad, s követi azt, amint gépiesen újra lehajol a narancsért, és megint leejti. A reflektorfény gyorsan átsiklik egy — időközben a bal előtérbe helyezett — konyhaszékre, amelyen régimódi, nagy csengős ébresztőóra kezd csörögni. A megvilágítás rajta marad, amíg a csörgés végül akadozva elhallgat. Egy ideig teljesen sötét van és csend, majd

meggyulladnak a lámpák, még látni, amint ROZÁLIA és a VADÁSZ holmiját cipelve sietve eltűnik a színpadról, az ÖREGEMBER kellenlenül fészkelődve és nyögdecselve felébred, körülnézve észreveszi a földön heverő narancsot, és sétatotja után nyúlva feltápaszkodik a hintaszékből. A NŐK felé néz, akik megmerevedtek abban a helyzetben, amelyben a narancs leesésének pillanatában voltak. Megindul a narancs

felé, de közben kivilágosodik a háttérben a nagy falióra, öt órát üt éppen. Az ÖREGEMBER mozdulatlanul nézi, amíg látható, utána elcsoszog a narancsig, felemeli, s a FIATALEMBER nyújtott kezébe teszi. Az a szokott felhúzott mozdulatokkal dobálni kezdi egyik kezéből a másikba, az ÖREGEMBER pedig elcsámborog az asztalig, ahol a narancsdobálással egyidőben újra megkezdődik a gyapjúgombolyítás. Az öreg nehézkesen kinyitja az asztalfiókot, kotorászni kezd benne. ELSŐ NŐ leteszi a gombolyagot, egy pohár vizet tölt ki, és az ÖREGEMBERNEK nyújtja, aki mohón kihörpinti a folyadékot, hálásan az ELSŐ NŐRE tekint, majd az asztalfiókot nyitva hagyva odacsoszog hintaszékéhez, és beleül. Az ELSŐ NŐ becsukja a fiókot, felveszi gyapjúgombócát, és gombolyítani kezd. Az ÖREGEMBER kinyújtja kezét székéből, kintről újabb kispárna repül be, ezt is gondosan elhelyezi a hintaszékben, és megkísérel aludni, de ez láthatóan nem sikerül neki. Néhány másodpercnyi fészkelődés és helyezkedés után megint feláll, és az asztalhoz csoszog. A kancsóra, majd az ELSŐ NŐRE néz kérően, de az komoran nemet int a fejével, ezért az ÖREGEMBER szomorúan visszakocog székéig, óvatosan leül a kispárnák közé, és kinyújtja kezét, kintről még egy kispárna repül be, ezt a feje alá teszi gondosan. Végül újra elcsendesedik, de a szemét nyitva hagyja.

Teljesen sötét lesz, egy fénysugár a narancsot dobáló FIATALEMBERRE vetődik és óra tiktakolása hallatszik. Eközben a nézőtéren kigyulladnak a lámpák, ROZÁLIA és a VADÁSZ lejön a nézők közé, és néhány narancsot oszt szét azok között, majd a sötét színpadon át visszamennek a kulisszák mögé. A nézőtéren is elalszik a megvilágítás, újra csak a narancsot dobáló FIATALEMBERT látni és óratiktakolást hallani a narancsdobálás ütemére. A narancs leesik, a tiktakolás is azon nyomban megszűnik. A színpad megint a korábbi megvilágításba kerül, mindenki megmerevedett, az ÖREGEMBER is mozdulatlanul, nyitott szemmel ül a hintaszékben, a szín közepén pedig ISMERETLEN ül a közönséggel szemben, fekete, magas nyakú pulóverben, fekete nadrágban van. Fordítva ül támlás székén, illetve rákönyököl annak maga elé fordított támlájára, és mozdulatlanul szemléli a közönséget. A FIATALEMBER lehajol a narancsért, megint kiejti a kezéből, de a koppanásra ismét mindenki mozdulatlan marad. A fény elalszik, de rögtön ismét felgyullad, minden továbbra is változatlan. Az

ISMERETLEN (barátságosan, a narrátor magyarázó hangján beszélni kezd a közönséghez): „Az ember elhányja csikófogait, és néz a semmibe, ahol az élet beleharap a saját farkába” — Kassák Lajos. (Szünet) „Mindig a legrégebbi emlékek a legszebbek” — Simone de Beauvoir. (Szünet, fürkészően nézi a közönséget) Nem gondolják? Nem? (Szünet) No, jó, jó, tudom, hogy önök közül sokaknak nem volt gyerekszobája, de azért bizonyára szívesen elfogadnák most azt a gyerekszoba nélküli gyerekkort is. (SRÁC jön be balról, s labdáját a padlóhoz ütögetve átmegy a színen, eltűnik jobbra.) Vagy emlékeznek... kövessenek meg banalitásomért: emlékeznek még az első szerelemre? Az első, félénk csókra? Nem emlékeznek már? (Szünet) Még sosem sírták vissza álmaikban azokat a fiatalkori órákat? Amikor még boldogok lehettek és idealisták, ha csak percekre is? Nem sírták még vissza a fiataloságukat? A szabad-

ságukat? (Szünet, felrezen, gúnyosan mosolyog önmagán is, hogy ilyen közhelyekbe feledkezett. De amikor a közönségre néz, fáj neki, hogy más is mosolyog ezen.) *Mosolyognak? Ugye, milyen elcsépelet mindez? De talán éppen azért elcsépelet, mert túlságosan is sokat gondolnak rá. És önök, akik most a leggúnyosabban mosolyognak, akik most öltönyt húztak és nyakkendőt kötöttek erre az „ünnepélyes alkalomra”, hogy elérjék megszűvasodott érzéseiket és eltereljék a figyelmet repedezett szemükről, önök, akik most gondosan igyekeznek elkerülni minden kis feltűnést, önök emlékeznek még arra az időre, amikor szégyenkezés nélkül csókolódzhattak az utcán kedvesükkel? (A már egyszer megjelent HIPPI-PÁR jön be lassan balról, virággal, láncokkal, kacatokkal teleggatva, szenvedélyesen csókolódnak, ölelik egymást, majd kézen fogva kiszaladnak jobbra) Végigmennének ma a belvárosban a feleségükkel csókolódzva? Mit is mondanának az emberek, ugye? Végigmenni egyáltalán az utcán a feleségükkel? Önök, akik ujjal mutogatnak az önfeledt boldogsággal csókolódzó szerelmespárokra? Önök, akik elmúltot fiatalságuk utáni tehetetlen dühükben hápognak, ha egy érdekesen öltöző nőt vagy egy hosszú hajú férfit látnak? Akik kényelmetlenül mocorognak a székiükön, ha végig kell nézniük egy csókolódzást a színpadon? Emlékeznek még a fiatalágukra? (A SRÁC és a két HIPPI egymást kézen fogva — SRÁC a középen — nevetve és kiabálva végigszaladnak a színpadon) Emlékeznek még az első szerelemre? És az utolsóra? Önök, akik most nyakkendőt kötöttek, és akik cukorkát eszegetnek, unva a dumámat? Rá tudnak-e még egyáltalán lelkiismeret-furdalás nélkül nézni a feleségükre? Szeretnek-e még egyáltalán valakit? Vasárnaponként kimennek sétálni a parkba vagy a Duna-partra, nyakkendőt kötnék, vasalt öltönybe bújtatják elkopott testüket, kalapot tesznek kiegészítő fejükre, megbámulják a fura öltözékű nőket és a hosszú hajú férfiakat, feleségük elmeséli, mit pletykált a vállalatban részeges férjéről a Petrovićné. (A SRÁC ismét bejön balról, és labdát ütögetve a padlóhoz megy jobbra) Hát elfelejtették már, mit fogadtak meg fiatalágukban? Vagy talán nem is fogadtak meg semmit? (Rögtön a SRÁC után a két hippi jön be balról, egymást kézen fogva átfutnak a színpadon, nevetnek, leejtenek egy virágot. AZ ISMERETLEN feláll a székeről, a virághoz megy, felemeli. Megszagolja, majd elmosolyodik és a közönségre néz) Már nem emlékeznek az első szerelem csókjaira? Nem hagytak virágot maguk után? Hogy nyugodtabban köthessék fel nyakkendőjüket, felperzselték minden emléket maguk után? (Az ISMERETLEN ismét a székhöz sétál a virágszállal játszadoxva, de nem ül le, a közönségre néz szótlanul, majd mintha szöveget olvasna fel:) „A házasság nem ment fel a szerelem alól” — *Chaplain*. (Szünet) „Ma nem nyert a tombolán” — *Fülöp Gábor, 1970. március tizenkilencedikén*. (Újra megszagolja a virágot, és mosolyogva a közönségre néz.)*

A megvilágítás elalszik, s amikor néhány másodperc múltán ismét világos lesz, az ISMERETLEN már eltűnt a színpadról. A FIATALEMBER megint lehajol a narancsért, és leejti. Az ÖREGEMBER továbbra is mozdulatlan marad, elmerengve a távolba réved. A háttérben láthatóvá válik a nagy falióra, a MÁSODIK NŐ leteszi a karjáról a fonalat (az ELSŐ NŐ mozdulatlan), és némán a narancsig sétál, felveszi (az órát megvilágító fény kialszik). A FIATALEMBERHEZ viszi, a kezébe akarja tenni, de hirtelen meggondolja magát, és a narancsot megtartva

néhány lépést tesz az asztal felé. A FIATALEMBER kifejezéstelen arca ezúttal először árul el érzelmet, haragszik, amiért nem kapta vissza a narancsát. A MÁSODIK NŐ nézi, visszamegy hozzá, gyengéden megsimogatja az arcát, megint elindul az asztal felé. Néhány lépésre a FIATALEMBERTŐL megáll, és hámozni kezdi a narancsot, közben szeretetteljesen néz a FIATALEMBERRE, aki az előbbi haragja után most elszomorodik, majd amint a MÁSODIK NŐ egyre többet hámoz le a narancsból, hangos zokogásba tör ki. A keze továbbra is kinyújtva, a teste merev bábutest, de rázkodik a zokogástól. A MÁSODIK NŐ közben meghámozta a narancsot, és gerezdekre osztva enni kezdi, majd hirtelen gondol egyet, a FIATALEMBERHEZ megy, homlokon csókolja, és megkínálja egy gerezddel, de az durcásan elrántja a fejét, haja a homlokába hullik. A MÁSODIK NŐ újra gyengéden végigsimogatja az arcát, és a narancsot eszegetve megindul az asztal felé.

Teljesen sötét lesz, kattogás hallatszik, ezúttal csak mintegy tíz másodperc múltán gyulladnak ki ismét a lámpák. A színpad hangulata egészen megváltozott. Mozgalmas, s a mozgástól, az élettől sugárzik minden. Az ELSŐ NŐ a színpad eddig homályos, most megvilágított szélében varrógépen dolgozik (ettől a kattogás), a MÁSODIK NŐ körbesétálva *banánt* eszik, a kezében seprő. Az ÖREGEMBER pipázva hintázik székében, szemüveget visel, újságot olvas, halkán, de hallhatóan dünnög valamilyen politikai cikket, mondjuk, néhány frázist a közkeletű háborúról. A FIATALEMBER atlétatrikóban tornázik, karjait ütemesen lengeti, majd úgy tesz, mintha szaladna. A haja összegubancolódtott, szájában rágógumin csámcsog.

Az ÖREGEMBER egy idő múltán felkel székéből, sétabotja után nyúl, és az asztalhoz csoszog. Zavartalanul vizet tölt egy üveg pohárba, kiissza, visszaindul a széke felé, de meggondolja magát, önt még egy pohár vizet, ennek csak a felét issza meg, a poharat leteszi a tálcára, és a száját nyalogatva elindul a hintaszékéhez. Lassan odacsoszog, leül, és kényelembe helyezve magát, megint olvasni kezd, pipával a szájában.

Jobbról csengetés hallatszik, senki sem reagál rá, mindenki úgy tesz, mintha semmit sem hallott volna. A csengő újra szól, ezúttal hosszabban, élesebben. A MÁSODIK NŐ leteszi a seprőt, és a banán maradványait rágcsálva kimegy ajtót nyitni.

Az ISMERETLENNEL lép be, aki magnetofont hoz a kezében. Hangosan köszön: „*Jó napot kívánok!*” Az ÖREGEMBER egy pillanatra felnéz az újságjából, a pipát is kiveszi szájából, de utána zavartalanul tovább olvas, a politikai cikket dünnögi. Az ELSŐ NŐ is abbahagyja egy szempillantásra a varrást, és felnéz szemüvege mögül a látogatóra, gépe azonban csakhamar tovább zakatol. Az ISMERETLEN egyenesen a FIATALEMBERHEZ lép, bólint neki, mire az abbahagyja tornagyakorlatát, és hasra fekszik a földön, miközben az ISMERETLEN leteszi mellé a magnetofont, leveszi a födelét, a kivezetőt valahol a kulisszák mögött áramba dugja, bekapcsolja a készüléket, majd bemelegedése után megindítja a tekerestet: *Egy-kettő... egy-kettő... egy-kettő... egy-kettő... —* hallatszik arról tempós, vezénylő hangon. A FIATALEMBER e vezényszóra kinyújtja karját, és felemelkedik a földről, majd újra visszahull, ismét felemelkedik, ismét visszahull, a klasszikus torna gyakorlatot végzi. Miután ötször megcsinálja ugyanezt, feláll, és a mellette álló ISMERETLENRE néz várakozva. Ez jóindulatúan meg-

simogatja a FIATALEMBER fejét, kimegy egy pillanatra, és egy fehér köpennyel tér vissza, amelyet felsegit a FIATALEMBERRE, ezután lassan összecsomagolja a magnetofont — a FIATALEMBER készségesen segédkezik neki —, végül távoztában barackot nyom a FIATALEMBER feje búbjára, és egy narancsot ad neki. Ez örömteljes arccal ismét a régi helyére ugrik, felveszi a bábu-gépember pózát, és ütemesen dobálni kezdi a narancsot. Hangos óratiktakolást hallani. Az ELSŐ és a MÁSODIK NŐ erre sietve abbahagyja a munkáját, felveszik a sámlira tett fonalat, és megint gombolyítani kezdik azt, az ÖREGEMBER pedig rémulten eldobja magától az újságot és a pipát, gyorsan úgy tesz, mintha szundikálna. A varrógépet megvilágító fénysugár átsiklik a nagy falórára, ez éppen hetet üt méltóságos lassúsággal.

Amint az óra elütötte a hetediket, az óratiktakolás is megszűnik, s jobbról a tengerészruhába öltöztetett KISLÁNY, balról pedig a tengerészruhába öltöztetett KISFIÚ lép be tábláival. A színpad közepén találkoznak, egyszerre meghajolnak, és egyszerre emelik fel a táblákat. A KISLÁNYÉN ez olvasható szép nyomtatott betűkkel: NAGYAPA ÁL-MODIK, a KISFIÜÉN pedig, szinte ennek folytatásaként: NAGY-APA ISMÉT ÁLMODIK. Miután a közönség elolvashatta a feliratokat, a KISLÁNY és a KISFIÚ újra illedelmesen meghajol, és arra távozik, amerről bejött.

Sötét lesz, kattogást hallani, s mintegy tíz másodperc múlva teljesen ugyanaz a helyzet, mint az előbb: Az ELSŐ NŐ a varrógépen dolgozik, a MÁSODIK NŐ banánt eszegetve sétál, a kezében seprő, az ÖREGEMBER pipázva hintázik a székében, újságot olvas, halkan dűnnyög, akárcsak az előbb. A FIATALEMBER atlétatrikóban tornázik, karjait ütemesen lengeti, majd úgy tesz, mintha szaladna. A haja összegubancolózott, rágógumin csámcsog.

Az ÖREGEMBER egy idő múltán felkel székéből, sétabotja után nyúl, és az asztalhoz csoszog. Zavartalanul vizet tölt egy üveg pohárba, ki issza, visszaindul a széke felé, de meggondolja magát, önt még egy pohár vizet, ennek csak a felét issza meg, a poharat leteszi a tálcára, és a száját nyalogatva elindul a hintaszékéhez. Lassan odacsoszog, leül és kényelembe helyezve magát, megint olvasni kezd, pipával a szájában.

Jobbról csengetés hallatszik, senki sem reagál rá, mindenki úgy tesz, mintha semmit sem hallott volna. A csengő újra szól, ezúttal hosszabban, élesebben. A MÁSODIK NŐ leteszi a seprőt, és a banán maradványait rágcsgálva kimegy ajtót nyitni.

Az ISMERETLENNEL lép be, aki magnetofont hoz a kezében. Hangosan köszön: „*Jó napot kívánok!*” Az ÖREGEMBER egy pillanatra felnéz az újságjából, a pipát is kiveszi szájából, de utána zavartalanul tovább olvas, a politikai cikket dűnnyögi. Az ELSŐ NŐ is abbahagyja egy szempillantásra a varrást és felnéz szemüvege mögül a látogatóra, gépe azonban csakhamar tovább zakatol. Az ISMERETLEN egyenesen a FIATALEMBERHEZ lép, bólint neki, mire az abbahagyja tornagyakorlatát, és hasra fekszik a földön, miközben az ISMERETLEN leteszi mellé a magnetofont, leveszi a födelét, a kivezetőt valahol a kulisszák mögött áramba dugja, bekapcsolja a készüléket, majd annak bemelegedése után megindítja a tekerceset: *Egy-kettő... egy-kettő... egy-kettő... egy-kettő... —* hallatszik arról tempós, vezénylő hangon. A FIATALEMBER e vezényszóra kinyújtja karját, és felemelkedik a földről, majd újra

visszahull, ismét felemelkedik, ismét visszahull, a klasszikus tornagyakorlatot végzi. Miután ötször megcsinálja ugyanezt, várakozásteljesen az ISMERETLENRE néz,

aki ezúttal szigorúan a földre mutat, és nem kapcsolja ki a magneto-
font: *Egy-kettő... egy-kettő... egy-kettő... egy-kettő...* A FIATAL-
EMBER savanyú arccal visszafekszik, és vezényszóra még ötször meg-
csinálja a gyakorlatot. Ezután megkönnyebbülten feláll, várakozástel-
jesen néz az ISMERETLENRE, aki ismét szigorúan a földre mutat, a
FIATALEMBER lefekszik, megint tornázni kezd: *Egy-kettő... egy-
kettő... egy-kettő... egy-kettő...*

Teljesen sötét lesz, egy fénysugár az ÖREGEMBERRE vetődik, ez
boldogan mosolyog álmában, és a száját mozgatja, mintha ő mondaná
a vezényszót. A fénysugár lassan a faliórára vándorol (amely éppen üt
egyet — fél nyolcat mutat), utána a két gombolyító NŐRE, majd ismét
a faliórára és a mosolygó ÖREGEMBERRE.

Néhány másodperc múlva a fény a FIATALEMBERRE tér át, aki
hosszú, magas gallérú fehér köpenyében monoton egyhangúsággal do-
bálja egyik kezéből a másikba a narancsot, a közben szüntelenül szóló
vezényszó ütemére.